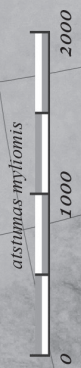

RAMYBĒ

copyright 2014 by Tim Paul, www.timpaulmaps.com

Prologas

ESI ČIA

Pradėkime nuo pasaulio pabaigos – kodėl ne? Sutvarkysime šį reikalą ir imsimės įdomesnių dalykų.

Pirmiausia – asmeninė pabaiga. Ji dar dienų dienas mintyse kratys ir perkratys tą patį, įsivaizduodama sūnaus žūtį, mėgindama suvokti tai, kas iš tiesų nesuvokiama. Pridengs sužalotą Učės kūnelį antklode – tik ne veidą, nes jis bijo tamsos, – ir apmirusi sėdės šalia, nekreipdama dėmesio, kad lauke jau prasidėjo pasaulio pabaiga. Joje pasaulio jau nebėra, ir nei viena, nei kita pabaiga nebuvo pirma. Jai tai pažįstama iki kaulų smegenų.

Tada ir vėliau ji sau kartos: *tačiau jis buvo laisvas.*

Kaskart, kai dar neatsikvošėjusi po sukrėtimo jos esybė šiaip ne taip sugeba sau užduoti šį pusiau klausimą, papiktinta ir išvarginta jos esybė atsako:

Nebuvo. Iš tikrųjų – ne. Bet dabar bus.

Tačiau tau reikalingas kontekstas. Mėginkime vėl pradėti nuo pabaigos, bet pažvelkime į visą žemyną.

Štai sausumos masyvas.

Eilinis masyvas – toks, kaip visi. Kalnai, plynaukštės, kanjonai, upių deltos – viskas kaip įprasta. Neeilinis tik sausumos masyvo dydis ir dinamika. Jis labai nepastovus. Tarsi guolyje nerimstanti senė, sausuma kilojasi, dūsuoja, raukšlėjasi, gadina orą, žiovauja, ryja seiles. Nenuostabu, kad čionykščiai gyventojai praminė šią žemę *Ramybe*. Tai tylios ir karčios ironijos kraštas.

Ramybė yra turėjusi ir kitų vardų. Kadaisė tai buvo keli sausumos masvai. Dabar tai neaprėpiamas vientisas žemynas, tačiau ateis laikas, kai jis vėl pasidalys.

Tiesą sakant, tai įvyks labai greitai.

Pabaiga prasideda mieste – seniausiam, stambiausiam ir didingiausiam gyvenamam pasaulio mieste. Jis vadinamas Jumenu ir kadaisė buvo imperijos širdis. Jumenas tebėra daugelio dalykų širdis, nors imperija nuo pirmo suklestėjimo laikų kiek apsilpusi – imperijoms tai būdinga.

Jumenas ypatingas ne dėl dydžio. Šioje pasaulio dalyje yra daug didelių miestų, išilgai pusiaujo sujungtų į grandinę, juosiančią žemyną tarsi diržas. Kitur šiame pasaulyje iš kaimų retai kada išauga miesteliai, o miesteliai retai tampa miestais, nes kol žemė vis bando tokias gyvenvietes praryti, jų gyvastį palaikyti sunku... tačiau šis miestas per dvidešimt septynis šimtmečius dažniausiai laikėsi tvirtai.

Jumenas – ypatingas, nes tik čia žmonės išdrįso ką nors statyti ne dėl saugumo, patogumo ir net ne dėl grožio, o todėl, kad buvo drąsūs. Miesto sienos – subtiliomis mozaikomis ir reljefais išgražintas šedevras, išsamiai vaizduojantis ilgą ir žiaurių kupiną jo gyventojų istoriją. Tarp pastatų sangrūdų tai šen, tai ten įsiterpia tarsi akmeniniai pirštai styrantys didžiuliai bokštai, modernaus hidroelektrinės stebuklo energija maitinami rankų darbo žibintai, drąsiai iš stiklo nupintos trapios tiltų arkos ir architektūrinės konstrukcijos, vadinamos *balkonais*, – tokios paprastos ir kartu nuostabiai neprotingos, kad, kiek žinoma iš rašytinės istorijos, niekas niekada anksčiau tokių nestatė. (Tačiau nepamiršk: daug istorijos neužrašyta.) Gatvės grįstos ne lengvai pakeičiamais akmenimis, o lygia, vientisa nuostabia medžiaga, kurią vietiniai praminė *asfaltu*. Net ir Jumeno lūšnos pastatytos drąsiai: tai tiesiog plonasisenės trobelės, kurios nuvirstų užėjus smarkesnei vėtrai, jau nekalbant apie žemėdrebę. Tačiau karta keičia kartą, o jos stovi kaip stovėjusios.

Miesto centre daug aukštų pastatų, tad gal ir nereikėtų stebėtis, kad vienas iš jų didesnis ir ir byloja apie didesnę statytojų drąsą nei visi kiti kartu sudėjus. Šio didžiulio statinio pamatas – žvaigždėška piramidė iš tiksliai išskaptuotų obsidiano plytų. Piramidė – stabiliausia architektūros forma, o

ši dar ir penkialypė – kodėl gi ne? Be to, čia Jumenas, todėl ant piramidės viršūnės pritvirtinta didžiulė iš trikampių plokščių sumontuota sfera, kurios briaunotos sienos primena pusskaidrį gintarą. Iš pažiūros ji nesunkiai išlaiko pusiausvyrą, tačiau iš tiesų visi šio statinio elementai teturi vieną paskirtį – ją laikyti. Ji *atrodo* nesaugi. Tiek ir tereikia.

Juodojoje žvaigždėje imperijos vadovai renkasi tvarkyti vadovybės reikalų. O tame gintariniam rutulyje rūpestingai saugo tobulą savo imperatorių. Jis klajoja po auksines sales kamuojamas aristokratiškos nevilties, daro, ką liepiamas, ir baiminasi, kad ateis diena, kai šeimininkams ims atrodyti, kad iš jo dukters išeitų geresnis papuošalas.

Beje, nei šios vietos, nei šie žmonės nesvarbūs. Tiesiog atkreipiau į juos dėmesį dėl konteksto.

Tačiau štai žmogus, kuris bus labai svarbus.

Kaip jis atrodo – kol kas kliaukis vaizduote. Taip pat tegul vaizduotė pasako, ką jis mąsto. Galbūt suklysi; tai tebus spėjimas, nors vis dėlto gal ir ne visai prašausi pro šalį. Iš to, kaip žmogus vėliau elgsis, bus aišku, kad šią akimirką jis tegalėjo mąstyti apie keletą dalykų.

Jis stovi ant kalvos netoli Juodosios žvaigždės obsidiano sienų. Iš čia mato didumą miesto, užuodžia jo dūmus, gali užsimiršti klausydamasis jo klegesio. Vienu iš asfaltuotų takų apačioje žengia būrys jaunų moterų; ši kalva yra miestiečių labai pamėgtame parke. (*Tegul sienų saugoma žemė žaliuoja*, moko akmenosaka. Tačiau daugumoje gyvenviečių dirvonuojančiuose laukuose sėjamos daržovės ir kiti augalai derlingumui palaikyti. Tik Jumeno žalžemės rūpestingai išgražintos.) Viena moteris kažką pasako ir visos prajunka, o pūstelėjus vėjeliui garsas atsirita aukštyn, kur stovi žmogus. Užsimerkęs jis mėgaujasi vos girdimu atsikartojančių balsų skambesiu ir dar silpnesniu jų žingsnių aidu, tarsi drugelių sparnai kutenančiu jo ondiklius. Tiesa, suonduoti visų septynių milijonų miesto gyventojų šis žmogus neįstengia; jis sugeba daug, bet ne tiek. Tačiau daugumą jų – taip; jie ten yra. Jie *čia*. Jis giliai įkvepia ir įsižemina. Jie žengia jo nervų skaidulomis; jų balsai kedena odos plaukelius; jjiems kvėptelėjus, suriba jo į plaučius traukiamas oras. Jie ant jo. Jie jame.

Tačiau žmogus žino, kad nėra vienas iš jų ir niekada nebus.

– Ar žinai, – pradeda jis nerūpestingai, – kad seniausi akmenosakos žodžiai tikrai buvo *iškalti* akmenyje, kad jų nebuvo galima pakeisti taikantis priemados ar politikos, ir jie nenusitrindavo?

– Žinau, – atsako pašnekovė.

– Hm... Taip, tikriausiai tu buvai ten, kai ji pirmąsyk buvo užrašyta. Buvau užmiršęs. – Jis atsidūsta, žvilgsniu lydėdamas iš akiračio dingstančias moteris. – Tave mylėti nepavojinga. Tu neapvils. Ir nemirsi. O aš iš anksto žinau kainą.

Pašnekovė tyli. Iš tikrųjų atsakymo jis ir nesitikėjo, nors kažkuria esybės dalimi vylėsi jį gausiąs. Jautėsi toks vienišas.

Tačiau viltis nesvarbi. Nesvarbūs ir daugelis kitų jausmų, kurių paisant – kaip jis žino – tik apims neviltis. Gana apie tai svarstyti. Dvejoti jau vėlu.

– Įsakymas nepajudinamas kaip žodžiai, *iškalti* akmenyje, – sako žmogus, išskėsdamas rankas.

Pamėginkite įsivaizduoti: jam paskaudo veidą nuo šypsenos. Žmogus šypsojosi ištisas valandas, sukandęs dantis, iššiepęs lūpas, įtempęs odą aplink akis taip, kad išryškėjo raukšlėlės. Šypsotis taip, kad kiti patikėtų, yra menas. Svarbu niekada nepamiršti akių; kitaip žmonės žinos, kad jų nekenčiate.

– *Iškalti* žodžiai yra besąlygiškai tikri.

Žmogus į nieką konkrečiai nesikreipia, tačiau šalia jo stovi moteris – jei taip galima pasakyti. Žmogišką lytį ji imituoja tik paviršutiniškai, iš mandagumo. Panašiai ir laisva lyg užuolaida kabanti jos suknelė visai nėra iš audklo. Ji tiesiog suteikė tokį pavidalą daliai savo kietos medžiagos, nes taip labiau patinka toms gležnoms mirtingoms būtybėms, tarp kurių ji dabar sukiojasi. Pažvelgus iš toliau, ši iliuzija padėtų jai sudaryti ramiai stovinčios moters išpūdį – bent jau kurį laiką. Tačiau iš arti kiekvienas hipotetinis žiūrovas pastebėtų, kad jos oda – iš balto porceliano; tai – ne metafora. Kaip skulptūra ji būtų graži, nors vietiniam skoniui – per griežtai realistinė. Dauguma jumeniečių pirmenybę teikia rafinuotam abstraktumui, o ne vulgariai esamybei.

Jai atsigręžus į žmogų – lėtai, nes akmenų valgytojai žemės paviršiuje yra lėtapėdžiai, nors būna ir išimčių, – judesys nušluoja jos apgaulingą grožį;

dabar ji visai kitokia. Vyras prie to įpratęs, ir vis dėlto į ją nežiūri. Nenori, kad pasibjaurėjimas sugadintų akimirką.

– Ką darysite, kai tai bus baigta? – klausia jis. – Ar tavo padermė pakils iš griuvėsių ir užims pasaulį, kuris buvo mūsų?

– Ne, – atsako ji.

– Kodėl?

– Tai domina tik nedaugelį mūsų. Šiaip ar taip, jūs tebebūsate čia.

Žmogus supranta, kad „jūs“ jos lūpose reiškia ne jį vieną. *Jūsų rūšis. Žmonija.* Ji dažnai su juo elgiasi tarsi su visos rūšies atstovu – kaip ir jis su ja.

– Regis, net neabejoti, kad taip bus.

Ji nieko neatsako. Akmenų valgytojai retai kada stengiasi išdėstyti tai, kas akivaizdu. Žmogui tai patinka, nes kad ir ką ji sakytų, žodžiai jį vis tiek erzina; jie nevirpina oro taip, kaip žmogaus balsas. Kaip tai vyksta, jis nežino. Jam ir *nerūpi*, tačiau dabar žmogus nori, kad ji nutiltų.

Nori, kad nutiltų *viskas*.

– Baikime, –itaria. – Prašau.

Tada žmogus pradeda skverbtis tolyn, sutelkęs visus subtilius savitvardos gebėjimus, kuriuos pasaulis iš jo išgavo plaudamas smegenis, išdavikiškai puldinėdamas ir žvėriškai prievartaudamas, ir sužadinęs sau visą jautrumą, kurį šeiminingai jam suteikė veisdami, vieną kartą po kitos versdami kęsti žaginimą, prievartą ir itin nenatūralią atranką. Išskėsti pirštai ima trūkčioti, kai žemėlapyje, kurį išisąmonino, jis pajunta kelis atgarsio taškus – tai tokie vergai, kaip jis. Jų išlaisvinti, bent jau praktine prasme, žmogus negali. Bergždžiai bandė tai anksčiau. Tačiau gali padaryti, kad jų kančios duotų kitokios naudos siekiant to, kas svarbiau už vieno miesto puikybę ar vienos imperijos baimę.

Tad jis imasi to, kas giliai, sugriebia didžiulį gaudžiantį, taurkšintį, bruzdantį, aidintį miestą ir ramesnes po juo plytinčias pamatines uolienas kartu su dar giliau kunkuliuojančiu įkaitusiu aukšto slėgio sūkuriumi. Paskui plačiu judesiu suima tai, kas aplink, ir pastveria didžiulį slankų lyg galvosūtkio plytelę viršutinio žemės klogo lopinį, ant kurio laikosi žemynas.

Galiausiai ima skverbtis prie to, kas viršuje, kad pasisemtų energijos.

Įsivaizduojamomis rankomis suima visus tuos klodus, magmą, žmones ir energiją. Viską. Dabar jis visa tai laiko. Ir laiko ne vienas: kartu su juo yra žemė.

Tada pradeda *laužti*.

Štai Ramybė, kuri nėra rami net ir gerą dieną.

Dabar ji banguoja, per ją ritasi kataklizmo aidas. Joje atsirado linija, labai tiesiai einanti daugumą iš rytų į vakarus, ir tokia akivaizdžiai nenatūrali, kad atrodo kone daili. Ji dalija visą žemyną ties pusiauju, o prasideda Jumeno mieste.

Ši gili atvira linija – pjūvis iki planetos gyvuonies. Jai atsivėrus, ima veržtis šviežia raudoniu žėruojanti magma. Žemė puikiai sugeba gydytis žaizdas. Geologiniu mastu ši žaizda užsitrauks greitai, o paskui bus apiplauta vandenyno, nes jis ties šia linija padalys Ramybę į du žemynus. Tačiau lig tol žaizda pūliuos ne tik karščiu, bet ir dujomis bei rupiais tamsiais pelenais – taip gausiai, kad vos po kelių savaičių daug kur Ramybėje užtams dangus. Žus augalai, jais mintantys gyvūnai stips badu. O tada kris ir gyvūnai, kurie maitinasi anais. Anksti stos žiema. Ji bus atšiauri ir truks labai ilgai. Žinoma, kada nors *baigsis*, kaip ir visos žiemos, o pasaulis vėl taps, koks buvęs. Ilgainiui.

Ilgainiui.

Ramybės gyventojai visada pasiruošę katastrofai. Jie yra pasistatę sienų, išsikasę šulinių ir sukaupę maisto atsargų, tad nesunkiai gali planetoje be saulės išsilaikyti penkerius, dešimt ar net dvidešimt penkerius metus.

Ilgainiui šį kartą reiškia *per kelis tūkstantmečius*.

Pažvelkite: jau atslenka pelenų debesys.

Kol žvalgomės taip plačiai, kol aprėpiame ištisus žemynus ir *visą planetą*, turėtume atkreipti dėmesį ir į virš viso to skrajojančius obeliskus.

Tais laikais, kai juos sukonstravo, paleido ir naudojosi, vadino kitaip. Tačiau nei tų vardų, nei šių didžiulių įrenginių paskirties niekas nebeprisimena.

Ramybėje atsiminimai trapūs kaip skalūnas. Tiesą sakant, šiais laikais niekas į tuos daiktus nekreipia per daug dėmesio, nors jie milžiniški, gražūs, o kartu ir baisoki: tarp debesų plevenančios, palengva besisukančios didelės kristalų šukės, klajojančios nesuvokiamomis trajektorijomis, o retkarčiais prarandančios ryškumą, tarsi nebūtų visai tikros – nors gali būti, kad tai tėra šviesos išdaiga. (Taip nėra.) Akivaizdu, tie obeliskai anaip tol ne natūralios kilmės.

Ne mažiau akivaizdu, kad jie nereikšmingi. Nuostabūs, tačiau beprasmišiai – tiesiog dar vienas antkapį atstojantis ženklas, likęs nuo dar vienos civilizacijos, kurią atkakliomis pastangomis sėkmingai sunaikino Žemė – Tėvas Pasaulis. Įvairiose planetos vietose yra daug kitų tokių praeities paminklų: tūkstantis sugriautų miestų, milijonas monumentų herojams ar dievams, kurių niekas nebeprisimena, dešimtys tiltų į niekur. Ramybėje dabar įprasta manyti, kad tokiais dalykais žavėtis nederėtų. Žmonės, pastatę tuos senus dalykus, buvo silpni ir žuvo, o silpniesiems lemta žūti. Dar blogiau – jie *patyrė nesėkmę*. Obeliskų statytojų nesėkmė tiesiog buvo didesnė nei daugumos.

Tačiau obeliskai egzistuoja ir pasaulio pabaigos įvykiuose atlieka savo vaidmenį, todėl juos verta paminėti.

Grįžkime prie asmeniškų dalykų. Svarbu tvirtai jausti žemę po kojomis, cha cha.

Minėjau moterį, kurios sūnus žuvo. Laimei, ji buvo ne Jumene, kitaip ši istorija būtų labai trumpa. O tu nė neegzistuotum.

Ji yra miestelyje, vadinamame Tirimu. Kaip įprasta sakyti Ramybėje, miestelis yra viena iš *komės*, arba komunos, atmainų – tačiau, palyginti su kitais, Tirimas toks mažas, kad tik vos ne vos nusipelno šio vardo. Jis stovi taip pat vadinamame slėnyje, Tirimaso kalnų papėdėje. Artimiausias vandens telkinys yra čia išdžiūstantis, čia atsigaunantis upelis Mažoji Tirika. Išnykusia kalba, iš kurios užsiliko tik šie fragmentai, *eatiri* reiškė „tykus“. Tirimas yra toli nuo žėrinčių tvirtų Pusiaujo regiono miestų, tad žmonės statydami šiose vietose žino, kad žemėdrebos neišvengiamos. Čia nėra išmoningų bokštų ar karnizų – tik sienos, ant tašytų akmenų pamato suręstos iš medienos ir pigių

rudų vietinės kilmės plytų. Nėra ir asfalto, vien žaliuojančiais šlaitais vingiuojantys purvini keliai; tik kai kurie iš jų išgrįsti lentomis ar akmenimis. Tai rami vieta, nors ką tik Jumene įvykęs kataklizmas ilgai netrukus paskleis seismines bangas į pietus ir sulysins visą regioną su žeme.

Šiame miestelyje stovi namas – toks, kaip kiti. Ant vieno iš tų šlaitų iškasta duobė, išplūkta moliu ir išgrįsta plytomis, kad nesisunktų vanduo, tada uždengta kedriniu velėnuotu stogu. Tai beveik ir viskas. Teikęsi prabilti apie tokius primityvius būstus, civilizuoti jumeniečiai tik juokiasi (juokėsi) – tačiau tirimiškiams gyventi žemėje atrodo ne tik paprasta, bet ir protinga. Vasarą čia vėsu, žiemą šilta; būstas vienodai atlaiko ir žemėdrebas, ir audras.

Moters vardas – Esuna, jai keturiasdešimt dveji. Ji tokia, kaip ir dauguma moterų vidurplatumėse: kai išsitiesia, matyti, kad aukštaūgė, tiesia nugara, ilgakaklė, su klubais, nesunkiai išnešiojusiai du vaikus, ir nesunkiai juos išmaitinusiomis krūtimis, didelėmis lanksčiomis plaštakomis. Atrodo tvirta, stambaus sudėjimo; Ramybėje tokie broožai vertinami. Storomis, gal net sulig jos mažyliu pirštu, virves primenančiomis sukibusiomis sruogomis apie veidą rangosi juodi plaukai – tik ties galiukais nurudę. Pagal vienus vertinimo etalonus jos oda yra nemalonaus rusvai ochrinio atspalvio, pagal kitus turi atgrasaus alyvinio blyškumo. Jumeniečiai tokius žmones vadina (vadino) vidurplatumių mišrūnais: matyti, kad jie turi sanzedų kraujo, bet ne tiek, kad galėtum pasakyti, ar jie tikrai sanzedai.

Tas berniukas – jos sūnus. Buvo vardu Učė, beveik trejų metų. Pagal amžių smulkutis, didžiaakis, apvaloka nosyte, protingas ne pagal metus, meiliai besišypsantis. Turėjo visas savybes, kuriomis vaikai laimėdavo tėvų meilę nuo pat tų laikų, kai žmonių giminė vystydamosi pradėjo panėšėti į protingas būtybes. Buvo sveikas ir gudrus. Jis dar turėjo gyventi.

Čia buvo jų šeimos kambarys: jauki, rami vietelė visai šeimai susirinkus pasišnekučiuoti, pavalgyti, pažaišti, pasiglaustyti ar vienas kitą pakutenti. Čia ji mėgo maitinti Učę. Kiek ji atsimens, šiame kambaryje jis buvo pradėtas.

Čia tėvas jį ir uždaužė.